

DATUM
2024-05-24
ERT DATUM
2024-03-28

DIARIENR
2024/86-4
ER BETECKNING
KN2024/00755

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)

Statskontoret delar utredningens utgångspunkter att regeringens roll vid prövning av ärenden på miljöområdet bör begränsas. Som utredningen föreslår bör regeringen bara pröva ärenden eller vara överinstans i de fall där det krävs en politisk snarare än en juridisk bedömning respektive där det inte går att ordna en tillräckligt kvalificerad överprövning på lägre nivå.

Statskontoret konstaterar att det inte är självklart hur de här principerna ska tillämpas i praktiken, det vill säga vad som avgör om en fråga ska prövas av regeringen i stället för av domstolar eller förvaltningsmyndigheter. Både de riktlinjer som riksdagen ställde sig bakom 1984 och utredningens bedömningar har inslag av cirkelresonemang (regeringen ska ta över målet för prövning om det bör avgöras av regeringen, regeringen ska endast pröva ärenden som kräver ställningstagande av regeringen som politiskt organ). Uppfattningen om vilka ärenden som kräver en politisk snarare än en juridisk prövning kan variera över tid och från fall till fall. Statskontoret anser att regeringen bör följa utvecklingen av antalet ärenden som prövas av regeringen för att eventuellt kunna göra ytterligare förändringar i linje med utredningens utgångspunkter.

Grundregeln bör självklart vara att lagstiftningen ska vara utformad så att den kan tolkas och tillämpas av domstolarna eller förvaltningsmyndigheterna. I vissa fall går det dessutom att på förhand peka ut att vissa specifika områden eller frågor kan eller bör prövas politiskt. Det gäller utredningens förslag om beslut som berör försvarsområdet.

Kostnaderna för förslagen

Utredningen bedömer att dess olika förslag kommer att minska antalet ärenden som ska prövas eller överprövas av regeringen till ett fåtal. Antalet ärenden hos mark- och miljödomstolarna kommer att öka i motsvarande grad. Enligt utredningen kommer förändringen inte att innebära några ökade kostnader för staten, förutsatt

att anslaget till Regeringskansliet minskas lika mycket som det ökas för domstolarna.

Statskontoret ifrågasätter bedömningen. Så länge det inte på förhand går att avgöra om ett ärende ska avgöras av regeringen så kan inte Regeringskansliet avstå från att upprätthålla viss kompetens och kapacitet för att hantera sådana ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt. Förslagen kommer därför sannolikt att leda till vissa ökade kostnader för staten.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström och organisationsdirektör Michael Borchers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Michael Borchers